

Temeljem Zakona o zaštiti od ionizirajućeg zračenja i sigurnosti izvora ionizirajućeg zračenja (Narodne novine Republike Hrvatske broj 64/06)(dalje u tekstu Zakon) te Članka 12 Pravilnika o popisu djelatnosti, uvjetima i načinu izdavanja te rokovima važenja odobrenja za djelatnost s izvorima ionizirajućeg zračenja i za korištenje izvora ionizirajućeg zračenja (Narodne novine Republike Hrvatske broj 125/06)

INSTITUT ZA MEDICINSKA ISTRAŽIVANJA I MEDICINU RADA

Ksaverska cesta 2
HR 10 000 Zagreb

donosi

PRAVILNIK

O USTROJU I PROVEDBI MJERA ZAŠTITE OD IONIZIRAJUĆEG ZRAČENJA S PROGRAMOM MJERA OSIGURANJA I ODRŽAVANJA KAKVOĆE TIJEKOM OBAVLJANJA DJELATNOSTI S RENDGEN UREĐAJEM TE PLANOM MJERA ZA SLUČAJ IZVANREDNOG DOGAĐAJA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Pravilnikom utvrđuje se:

- ustroj za provedbu mjera zaštite od ionizirajućeg zračenja;
- nadležnost i obveze osobe odgovorne za zaštitu od ionizirajućeg zračenja i izloženih radnika;
- specifični uvjeti za obavljanje djelatnosti s rendgenskim uređajima;
- stručna sprema, zdravstveni uvjeti i zdravstveni pregledi izloženih radnika;
- način vođenja evidencije o izvorima ionizirajućeg zračenja i izvješćivanje nadležnih državnih tijela;
- plan mjera za slučaj izvanrednog događaja.

Članak 2.

Provedbom zaštite od ionizirajućeg zračenja poduzimaju se sljedeće mjere:

- osiguranje uvjeta propisanih Zakonom i provedbenim propisima za uporabu izvora ionizirajućeg zračenja;
- osiguranje opreme i sredstava zaštite od ionizirajućeg zračenja, te za provjeru te zaštite;
- provjera udovoljenja zdravstvenih uvjeta izloženih radnika i praćenja njihove izloženosti ionizirajućem zračenju;
- vođenje evidencije o rendgenskim uređajima;
- prvi, periodički i izvanredni pregled rendgenskih uređaja;
- mjere za slučaj izvanrednog događaja.

Članak 3.

Izrazi koji se koriste u ovom Pravilniku su preuzeti iz važećih Zakona i Pravilnika.

II. DJELATNOST S IZVORIMA IONIZIRAJUĆEG ZRAČENJA

Članak 4.

U okviru svoje djelatnosti obavljaju se sljedeći poslovi s rendgenskim uređajima:

- znanstveno istraživački rad

III. RAD S RENDGENSKIM UREĐAJIMA

Članak 5.

S rendgenskim uređajima mogu raditi osobe koje udovoljavaju uvjetima članka 14. Pravilnika o uvjetima, rokovima i načinu stjecanja potrebnog stručnog obrazovanja i obnove znanja o primjeni mjera zaštite od ionizirajućeg zračenja (NN RH 30/08).

S rendgenskim uređajima ne smiju raditi osobe mlađe od 18 godina i osobe navedene u članku 14. Pravilnika o zdravstvenim uvjetima kojima moraju udovoljavati izloženi radnici, učestalosti pregleda te sadržaju, načinu i rokovima čuvanja podataka o tim pregledima (NN RH 111/07). Izloženoj radnici tijekom trudnoće nositelj odobrenja, odnosno korisnik mora osigurati radno mjesto na kojem godišnja efektivna doza ne smije prijeći 1 mSv.

Članak 6.

Izloženi radnici moraju udovoljavati zdravstvenim uvjetima propisanim Pravilnikom o zdravstvenim uvjetima kojima moraju udovoljavati izloženi radnici, učestalosti pregleda te sadržaju, načinu i rokovima čuvanja podataka o tim pregledima (NN RH 111/07).

Izloženi radnici prije početka rada s rendgenskim uređajima moraju obaviti prethodni zdravstveni pregled u zdravstvenoj ustanovi ili ordinaciji medicine rada koju je ministar zdravstva ovlastio za pregled osoba koje rade s izvorima ionizirajućeg zračenja.

Izloženi radnik je obavezan prijaviti sve bolesti ili zdravstvene nedostatke koji se teško mogu otkriti zdravstvenim pregledom, a on zna za njih, prije stupanja na rad, odnosno, čim se pojave tijekom rada.

Članak 7.

Izloženi radnici dužni su nositi za vrijeme rada zakonom propisane osobne dozimetre pomoću kojih se jednom mjesečno utvrđuje stupanj izloženosti djelatnika ozračenju.

Članak 8.

Izloženi radnici moraju biti opskrbljeni ispravnim zaštitnim sredstvima i ostalom potrebnom zaštitnom opremom ovisno o radnom mjestu i tipu pretrage.

Članak 9.

Izloženi radnik ne smije biti izložen primarnom snopu rendgenskih zraka, ne smije pridržavati kazete, filmove ili druge predmete pri snimanju.

Članak 10.

U svim prostorijama gdje se nalaze rendgenski uređaji moraju biti istaknute upute za rad s rendgen uređajima, kao i upute za prvu pomoć u slučaju udara električne struje.

S uputama iz prethodnog stavka osoba odgovorna za zaštitu od ionizirajućeg zračenja mora upoznati sve nove izložene radnike o čemu će oni dati svoju izjavu u pisanom obliku.

Članak 11.

Namjenska prostorija za snimanje mora zadovoljavati posebne uvjete glede prostora prema Pravilniku o uvjetima za projektiranje, gradnju te uklanjanje građevina u kojima su smješteni izvori ionizirajućeg zračenja ili se obavljaju djelatnosti s izvorima ionizirajućeg zračenja (NN RH 99/08).

Prije početka korištenja prostorije potrebno je od ovlaštenog stručnog tehničkog servisa ishoditi Mišljenje o udovoljavanju uvjetima zaštite od ionizirajućeg zračenja za prostoriju.

IV. DOZVOLA ZA UPORABU

Članak 12.

Prije početka uporabe rendgenskog uređaja, za isti je potrebno ishoditi dozvolu za uporabu koju na temelju izvješća i mišljenja ovlaštenog stručnog tehničkog servisa izdaje Državni zavod za zaštitu od zračenja.

Dozvolu za uporabu potrebno je obnoviti svakih 12 mjeseci, a nakon periodičkog (redovitog godišnjeg) pregleda kojeg obavlja djelatnik ovlaštenog stručnog tehničkog servisa.

Dozvola za uporabu iz stavka 1. ovog članka prestaje važiti ako se na uređaju obave značajniji popravci, preinake ili zamjene dijelova kojima se može bitno utjecati na promjenu uvjeta proizvodnje zračenja. U tom slučaju potrebno je zatražiti novu dozvolu za uporabu.

Dozvolu za uporabu za rendgenski uređaj koji se koristi potrebno je izvjesiti na vidno mjesto tako da je osobi koja koristi uređaj i pacijentu razvidno da uređaj udovoljava uvjetima zaštite od ionizirajućeg zračenja sukladno važećim propisima.

V. OSOBA ODGOVORNA ZA ZAŠTITU OD IONIZIRAJUĆEG ZRAČENJA

Članak 13.

Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada obavezan je organizirati sustav za učinkovito provođenje mjera zaštite od ionizirajućeg zračenja, te u skladu s Zakonom imenuje osobu odgovornu za provedbu mjera zaštite od ionizirajućeg zračenja.

Osoba odgovorna za zaštitu od ionizirajućeg zračenja mora imati visoku stručnu spremu, mora imati posebnu izobrazbu o primjeni mjera zaštite od ionizirajućeg zračenja stečenu dopunskom izobrazbom koju organizira Državni zavod za zaštitu od zračenja i obvezna je znanje o primjeni mjera zaštite od ionizirajućeg zračenja periodički obnavljati.

Članak 14.

Osoba odgovorna za zaštitu od ionizirajućeg zračenja obvezna je provoditi mjere propisane Zakonom, a naročito:

- skrbiti o provedbi i primjeni odredbi o zaštiti od ionizirajućeg zračenja utvrđenih ovim Pravilnikom, te drugim važećim propisima;
- skrbiti o nabavci i obveznoj uporabi propisanih zaštitnih sredstava;
- osigurati pravovremenu nabavku, nošenje i zamjenu dozimetara sukladno važećim propisima evidentiranja doza zračenja za osobe koje su pri obavljanju poslova izloženi ionizirajućem zračenju tako da se nalaze u području nadzora;
- voditi evidenciju te potpunu medicinsku dokumentaciju o obveznim zdravstvenim pregledima izloženih radnika u ovlaštenim zdravstvenim ustanovama ili ordinacijama

- medicine rada. Dokumentacija mora sadržavati rezultate svih pregleda i ispitivanja od početka rada kao i podatke o ozračenju registrirane osobnim dozimetrom.
- u svakom potencijalnom prekomjernom ili incidentnom ozračenju izloženih radnika izvijestiti nadležna tijela: Upravu za sanitarnu inspekciju Ministarstva zdravstva, Državni zavod za zaštitu od zračenja, te također obavijestiti ovlašteni stručni tehnički servis koji temeljem ugovora provodi dozimetrijska mjerenja i ustanovu ili ordinaciju medicine rada u kojoj je izložen radnik pod zdravstvenim nadzorom;
 - osigurati upoznavanje izloženih radnika koji prvi put započinje rad s rendgenskim uređajima o posebnim uvjetima rada, opasnostima pri radu, te mjerama i sredstvima zaštite od ionizirajućeg zračenja;
 - voditi evidenciju o rendgenskim uređajima;
 - zabraniti rad s uređajima koji su neispravni ili koji uzrokuju prekomjerno ozračenje;
 - osigurati redovito ispitivanje rendgenskih uređaja sukladno važećim propisima;
 - skrbiti o provedbi rješenja nadležnih tijela i ustanova, te preporuka ovlaštenog stručnog tehničkog servisa;

VI. OBVEZE DJELATNIKA KOJI RADE S IZVORIMA IONIZIRAJUĆEG ZRAČENJA

Članak 15.

Izloženi radnici koji u tijeku rada rukuju ili rade s izvorima ionizirajućeg zračenja obvezni su posao obavljati tako da ne dovode u opasnost život i zdravlje suradnika i svoj osobno.

Izloženi radnici su obvezni rabiti sva raspoloživa sredstva i opremu za osobnu zaštitu od ionizirajućeg zračenja, pažljivo rukovati s njima i održavati ih ispravno.

Izloženi radnik je obvezan upoznati osobu odgovornu za zaštitu od ionizirajućeg zračenja o opaženim nedostacima i kvarovima na uređajima, opremi i priboru za rad, te na zaštitnim sredstvima, a koja bi mogli njemu, suradnicima i ljudima oko izvora zračenja ugroziti život.

Osoba odgovorna za zaštitu od ionizirajućeg zračenja je dužna o svemu izvijestiti Upravu Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada te postupiti prema svojim ovlastima.

Članak 16.

Izloženi radnik ima pravo odbiti obavljanje poslova ukoliko mu zbog nedostatnih ili neprovedenih mjera zaštite od ionizirajućeg zračenja prijeti neposredna opasnost po zdravlje i život sve dok se te mjere ne osiguraju.

Članak 17.

Za gubljenje ili zlouporabu osobnih dozimetra zračenja odgovoran je njihov nositelj disciplinski i materijalno.

VII. ZAŠTITA IZLOŽENIH RADNIKA KOJI RADE S RENDGENSKIM UREĐAJIMA

Članak 18.

Svi izloženi radnici moraju se za dozimetrijski nadzor prijaviti Državnom zavodu za zaštitu od zračenja.

Mjerenje osobnog ozračenja djelatnika provodi ovlašteni stručni tehnički servis.

Članak 19.

Stupanj ozračenja izloženih radnika mjeri se osobnim dozimetrom za mjerenje ionizirajućeg zračenja - filmdozimetrom ili termoluminiscentnim dozimetrom (TLD) kojega je izloženi radnik obvezan nositi tijekom rada u području izloženosti.

Po potrebi, stupanj ozračenja izloženih radnika može se mjeriti i drugim dodatnim osobnim dozimetrima uz izravno ili odgođeno očitavanje primljene doze.

Stupanj izloženosti utvrđuje se u kontrolnom razdoblju koje traje jedan kalendarski mjesec. Dozimetar izloženi radnik nosi, na lijevoj strani prsiju ispod zaštitne odjeće, od prvog dana do zadnjeg dana u mjeseca, a potom se mora zamijeniti novim dozimetrom koji dostavlja ovlaštenu stručni tehnički servis.

Nošeni dozimetar najkasnije petnaest dana poslije prestanka nošenja potrebno je vratiti ovlaštenom stručnom tehničkom servisu na obradu.

Izloženi radnik ne smije započeti s radom prije nego dobije svoj osobni dozimetar.

O primljenoj dozi na temelju mjerenja osobnih doza osoba odgovorna za zaštitu od ionizirajućeg zračenja obvezna je izvijestiti izloženog radnika.

O pojedinačno primljenim dozama evidenciju vodi osoba odgovorna za zaštitu od ionizirajućeg zračenja.

Članak 20.

Efektivna doza izloženih radnika ne smije u normalnim uvjetima tijekom rada biti veća od 100 mSv u razdoblju od pet uzastopnih godina, uz uvjet da niti u jednoj godini petogodišnjeg razdoblja efektivna doza ne smije biti veća od 50 mSv.

VIII. IZVANREDNI DOGAĐAJ

Članak 21.

U slučaju izvanrednog događaja, izloženi radnici su dužni obavijestiti osobu odgovornu za zaštitu od ionizirajućeg zračenja koja je dužna obavijestiti upravu instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada, upravu za sanitarnu inspekciju ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, državni zavod za zaštitu od zračenja, ovlaštenu stručni tehnički servis koji temeljem ugovora provodi poslove zaštite od ionizirajućeg zračenja te postupiti prema važećem zakonu i pratećim pravilnicima.

IX. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 22.

Tumačenja za primjenu ovih pravila daje osoba odgovorna za zaštitu od ionizirajućeg zračenja. U slučaju nejasnoća zatražit će se i pismeno tumačenje državnog zavoda za zaštitu od zračenja.

Članak 23.

Nakon što se rendgenski uređaj prestane koristiti, rashoduje se, otpiše ili otuđi, institut za medicinska istraživanja i medicinu rada je obvezan u roku od 15 dana o tomu izvijestiti državni zavod za zaštitu od zračenja s naznakom naziva i adrese pravne ili fizičke osobe kojoj je uređaj predan.

Članak 24.

Svaki izloženi radnik obvezan je potpisati izjavu da je primio Pravilnik i da je upoznat s pravilima i obvezama, kao i organizacijom i provedbom mjera zaštite od ionizirajućih zračenja, te da će se pridržavati utvrđenih propisa.

Sadržaj Izjave iz stavka 1. ovog članka utvrđuje Uprava Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada, a provodi osoba odgovorna za zaštitu od ionizirajućeg zračenja.

Članak 25.

U svim pitanjima, koja nisu obuhvaćena ovim Pravilnikom na odgovarajući način primjenjuju se važeći Zakoni i provedbeni propisi.

Članak 26.

Danom stupanja na snagu ovog Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o ustroju i provedbi mjera zaštite od ionizirajućih zračenja tijekom obavljanja djelatnosti s izvorima ionizirajućih zračenja od 6. prosinca 2004. godine.

Članak 27.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osam dana od dana donošenja.

Zagreb, 18. lipnja 2009.

Ravnateljica Instituta:

Dr.sc. Ana Lucić Vrdoljak, dipl.ing.med.biokem